

FÜGGELEK

Kérések és feltételek, melyek értelmében II. Károly Anglia királya beleegyezik, hogy békét köt az Egyesült Tartományok Rendí Gyűlésével. Kelt 1672-ben.⁵³

I. Anglia királya azt kívánja, hogy a hollandok mindenféle ellentmondás nélkül ismerjék el a zászlóval való tiszteletadási kötelezettségüket. Ezenkívül teljes flottájuk az egész Brit-tengeren egészen a holland partokig eresse félárbcra a zászlót, ha Őfelsége lobogója alatt közlekedő angol hajóval találkozik.

II. Egy teljes évig szabad engedély a Suriname kolóniáján élő minden angolnak, hogy a bredai szerződés értelmében elhagyhassák azt minden a tulajdonukban lévő bármilyen jellegű vagyonukkal együtt bármikor, amikor óhajtják.

III. A király mindazon alattvalóinak örökös száműzése az Egyesült Tartományok egész területéről, akiket bűnösnek nyilvánítottak bármilyen, Őfelsége ellen elkövetett bűncselekményben, mindazokkal együtt, akiket Őfelsége gúnyiratok készítéséért vagy a királyság békéjének és nyugalmanak megzavarásáért a jövőben megnevez.

IV. Őfelsége háborús kiadásainak megtérítése 1 millió font sterling összegben, melyből 400000-et október hónapban, a maradék részt pedig évente 100000 font sterling összegben kell kifizetni.

V. A hollandok 10000 font sterling állandó, éves bérleti díjat fizessenek az angoloknak annak érdekében, hogy a király engedélyezze a hollandoknak a halászatot az angol, a skót és az ír partok közelében.

VI. Az Orániai-ház jelenlegi uralkodója és annak utódai rendelkezzenek – azon területek kivételével, melyeket két részre fognak osztani a király és annak szövetségesei között – az Egyesült Tartományok feletti hatalommal vagy legalábbis örökletesen tartsák kezükben a kormányzói és a tengerügyi méltóságokat a legelőnyösebb módon úgy, ahogyan azok a korábbi uralkodók birtokában voltak.

VII. A béke aláírását követő 3 hónapon belül kereskedelmi szerződést kell kötni, mely a korábban megfogalmazott követelések alapján az Indiák kereskedelmét szabályozza. A szerződés Őfelsége alattvalóinak kereskedelmi érdekeit kell, hogy szolgálja, éljenek az illetők az említett államok bármely vidékén, tartsanak oda vagy jöjjenek onnan és ugyanazok az előnyös feltételek vonatkozzanak rájuk, mint a leginkább előnyben részesített nemzetekre vonatkoznak.

VIII. Walcheren szigete, Ecluse [Sluys] városa és vára, minden függőségével, Casand [Cadzand] szigete, Goeree szigete és Voorne szigete a fent említett intézkedések

⁵³ Dumont: *Corps universel diplomatique*, 206–207.

végrehajtásának biztosítékaként kerüljön Őfelsége birtokába.⁵⁴

IX. Habár Őfelsége elégedettségének ad hangot a fent említett feltételekkel kapcsolatban, feltéve, ha azokat tíz napon belül elfogadják – máskülönben Őfelsége nem tekinti azokat magára nézve kötelezőnek –, [Őfelsége] azt is nagyon világosan kijelenti, hogy hiába is fogadták el azokat ezt követően az említett államok, mégis hatályukat veszítik. Ezenkívül Őfelsége nem köt semmilyen olyan szerződést, békét, és fegyverszünetet, ami a Legkeresztényebb király számára elégtételt ne jelentene az említett államok részéről, s amit a birodalmi fejedelmek [Köln és Münster] – akik a háborúban Őfelsége oldalán harcoltak – ugyanúgy megalégedéssel ne fogadnának az említett államok részéről.

⁵⁴ Lásd 2., 3. és 4. térkép.

Szövetségi szerződés II. Károly⁵⁵, Spanyolország királya és a Holland Egyesült Tartományok Rendi Gyűlésének Lordjai között, melynek értelmében Őfelsége vállalja, hogy hadba lép Franciaország és Anglia királya ellen. A münsteri és az aix la chapelli [aacheni] szerződéseket megerősítik és biztosítják azzal a kölcsönös ígérettel, hogy az egyik és a másik fél területeinek teljes helyreállítása nélkül nem kötnék békét vagy fegyverszünetet. A Tartományok Lordjai emellett ígéretet tesznek arra, hogy Maastrich [Maastrich] városát visszaadják katolikus Őfelségének. Kelt Hágában, 1673. augusztus 30-án. A különálló cikkelyekkel együtt, melyben a katolikus király szakít Nagy-Britannia királyával.⁵⁶

Különálló cikkely

Habár a mai napon *Katolikus Őfelsége* és az *Egyesült Tartományok States Generaljának Lordjai* által megkötött és aláírt szerződés értelmében a nevezett *Őfelsége* arra kötelezte magát, hogy csak abban az esetben kezd háborút Franciaországgal, ha a békét megfelelő feltételek mellett nem lehetett megkötni és *Őfelsége* csakis nagy szomorúságára venné tudomásul azt, hogy kénytelen felbontani a barátságot *Nagy-Britannia királyával*, mégis különböző nyilvánvaló, nagyon meggyőző indokok következtében, ha a nevezett *Nagy-Britannia királyával* továbbra is fenntartja azt, hogy nem hajlandó békét kötni a nevezett *Tartományok Lordjaival*, akkor nem lehet azt elvárni, hogy *Katolikus Őfelsége* fegyvereivel beavatkozzon, kivéve, ha együttműködnek a nevezett *Tartományok Lordjaival* azok ellen, akik továbbra is folytatni akarják a háborút, anélkül, hogy hajlandóak lennének megkötni egy igazságos békét. A felek megállapodtak abban, hogy ha egy azonnali megegyezést nem lehet megkötni a nevezett *Nagy-Britannia királyával*, és ha minden olyan erőfeszítés, amit abból a célból tesznek, hogy véget lehessen vetni a háborúnak vagy, ha reménytelen marad az, hogy *Katolikus Őfelsége* jószolgálatán keresztül megkössék a békét, akkor a *Katolikus Őfelségének* ki kell nyilvánítania, hogy nyílt háborút kezd a nevezett *Nagy-Britannia királya* és hasonlóképpen *Franciaország királya* ellen is. Azonban annak érdekében, hogy ne legyen semmi figyelmen kívül hagyva, ami azt szolgálná, hogy el tudják kerülni az említett szakítást a nevezett *Tartományok Lordjai* eleget tesznek *Katolikus Őfelsége* kívánságainak és egyébként minden olyan irányba készségesen engednek, mely a korábbi barátság megújítását segítheti elő a nevezett *Nagy-Britannia királyával*. És továbbra is egyetértenek abban, hogy egy végső erőfeszítést tegyenek annak érdekében, hogy a békét megkössék a nevezett *Nagy-Britannia királyával*, azáltal hogy felajánlják neki a lentebb [a béke megkötésére vonatkozó] említett feltételeket. Továbbá nyilvánvaló, hogy ha a nevezett feltételeket nem fogadják el és a békét nem kötik meg a nevezett *Nagy-Britannia királyával* három héten belül azt követően, hogy jelen szerződés ratifikált példányait kicserélik és miközben a nyílt háború Franciaország ellen a *Katolikus király* oldalán való szövetségben már elkezdődött, akkor ebben az esetben *Katolikus Őfelsége* háborút indít a nevezett *Nagy-Britannia királya* ellen. És, hogy az említett feltételeket *Katolikus Őfelsége* felajánlhatja *Nagy-Britannia királyának* és emellett arra kötelezi magát, hogy elfogadhatja azokat a nevezett *States General Lordjaival*, abban az esetben, ha a nevezett *Nagy-Britannia királyi felsége* ezen az alapon kész a békét megkötni. Így megállapodtak abban, hogy habár a nevezett *Tartományok Lordjai* nem

⁵⁵ II. Károly spanyol uralkodó (1665–1700).

⁵⁶ A szerződés teljes szövegét lásd Davenport–Paullin: *European Treaties*, 214–228.; Dumont: *Corps universel diplomatique*, 240–242.

ismernek el semmilyen igazságosságot vagy sikeres hadmozdulatot, mely arra kötelezné őket, hogy elfogadják az előnytelen feltételeket, és habár a nagy költségek, melyeket kénytelenek voltak fenntartani és azoknak alávetni magukat [a háború során] és minden erőfeszítés ellenére, melyet véghez vittek Isten védelmének támogatásával, nem egyeznek bele az indokolatlan kedvezmények miatt olyan megállapodásba, mely előnytelen számukra. Sőt ugyanakkor, hogy befejezzék a jelenlegi háborút a nevezett *Nagy-Britannia királyával, Katolikus Őfelsége*, ha máshogy nem tudja elősegíteni a béke megkötését, akkor felajánlhatja a nevezett *Nagy-Britannia királyának* azt, hogy az összes követelés helyett tegyen vagy tehessen más követeléseket a nevezett *Tartományok Lordjaival* szemben: 1., egy rendezés *Nagy-Britannia királyának* zászlójának tiszteletadásáról; 2., egyoldalú kárpótlás, a kölcsönös kárpótlás helyett, az összes vidékre és helyre vonatkozóan, melyeket a nevezett *Tartományok Lordjai* a fegyverek ereje által foglat el vagy foglalhatott el az angoloktól ezen háború során; és 3., négyszáz, ötszáz, hatszáz, hétszáz vagy nyolcszáz ezer patacoon összeg kifizetése a következő időszakokban, tudniillik az első negyed részt ugyanakkor, mint mikor a szerződés ratifikált példányait kicserélik. A maradék összeget három egyenlő részletben, az első részt a háború végét követő első évben, a második részt a második évben és az utolsó részt a harmadik évben kell kifizetni. Emellett a nevezett *Tartományok Lordjainak* megfelelő biztosítékot, mely kielégítő *Katolikus Őfelsége* minisztereinek kell adniuk a nevezett kifizetés elvégzéséről.

Kelt Hágában, ezerhatszázhetvenhárom augusztus harmincadikán.

MANUEL FRANCISCO DE LIRA.

VAN BEUNINGEN.

GASP. FAGEL.

J. DE MAUREGNAULT.

ISBR. VAN VIERSSEN.

SCATO GOCKINGA.

Kiegészítés a különálló cikkelyhez

Mivel a mai napon a *Katolikus Őfelsége* nevében alulírott miniszter és megbízottak és a nevezett *Holland Egyesült Tartományok States General Lordjai* által megkötött, Angliára vonatkozó különálló cikkely értelmében a felek megállapodtak abban, hogy csak azzal a feltétellel ismerik el azt [szerződést] és egyeztek meg, hogy lord Manuel Francisco de Lira, *Őfelsége* különleges követének érkezését meg kell várni Spanyolországból jelen egyezményt aláírását követő négy héten belül. Megállapodtak annak érdekében abban, hogy minden vitás kérdés, mely ezzel szemben felmerülne a mai napon az aláírók által aláírt egyezmény XV. és a XVI. említett cikkelyei⁵⁷, beleértve azt is, hogy mit kell betartani a közös háború kezdetét követő békétárgyalás során ne legyen kötelező érvényű, hogy ha a nevezett elismerés és egyezmény hiányában *Nagy-Britannia királyára* vonatkozó nevezett cikkelyek nem lépnek hatályukba, de megértették azt, hogy miközben a nevezett elismerést és jóváhagyást figyelembe kell venni és miközben hollandiai [Spanyol Németalföld] lord Főkormányzóm megkezdte a háborút, akkor még a nevezett egyezmény hivatalos ratifikációja előtt a nevezett XV. és XVI. cikkely hasonlóan a többihez legyen

⁵⁷ A XV. cikkely értelmében a spanyol fél mindaddig nem köt békét az angolokkal, amíg azok vissza nem adják a hollandoktól elfoglalt területeket. A XVI. cikkely szerint a hollandok a spanyol király beleegyezése nélkül nem kötnek békét a franciákkal. Davenporti–Paullin: *European Treaties*, 225–226.

betartva. Kelt Hágában, ezerhatszázhetvenhárom augusztus harmincadikán.

MANUEL FRANCISCO DE LIRA.

VAN BEUNINGEN.

GASP. FAGEL.

J. DE MAÛREGNAULT.

ISBR. VAN VIERSEN.

SCATO GOCKINGA.

The Peace Treaty of Westminster

The Treaty of Westminster between England and the United Netherlands ended the Third Anglo-Dutch War of 1672–1674. The treaty was concluded by Ormonde, Latimer, Tempel, Finch, Arlington and Coventry from England and Peter Fernandez de Jovar and Velasco, marquis del Fresno from Spain in London on February 19, 1674. The conference was attended by the Dutch Republic, England and Spain.

As a prelude to the war, on June 1, 1670 the English and the French monarchy concluded the *Treaty of Dover*. The treaty aimed at breaking the trade hegemony of the Dutch and open war against the Republic. The first battle was on June 7, 1672 in Solebay. The Anglo-French fleet was defeated. In the meantime, the French troops penetrated deep into the Netherlands. In this situation Zeeland recognized Prince William of Orange as governor.

On July 16, 1672 the English diplomats drew up their peace conditions in the *Treaty of Heeswijk*. William III rejected the English terms and the war was continued. Negotiations for general peace began at Cologne at the end of June, 1673. The English demands were the same as they asked in 1672. The United Netherlands did not accept these terms. On August 30, 1673 the Spanish-Dutch treaty was signed in the Hague. In this treaty the Spanish agreed if the English failed to make peace with Holland, the monarchy was to open war against England.

In 1673 the Dutch navy encountered the Allies three times: twice in Scoonnenveld and once in Texel. The Dutch Admirals won all the three battles and repulsed the invasion intention of the Anglo-French fleet. Texel was the last battle of the Third Anglo-Dutch War.

The English Parliament would not allow more money to be spent on the war. Both Houses opposed the hostilities against the Dutch allied with the Catholic France. On February 19, 1674 the treaty was signed in London.

The *Peace Treaty of Westminster* renewed the peace *Treaty of Breda* (1667). The flag salute was respected again in the peace. All Dutch ships had to lower their ensigns when they met an English men of war. Furthermore the English settlers could depart the colony of Suriname thence with their goods. Some of the English demands, made in 1672, for example, the surrender of towns on the Zeeland coast, the rent for the fishery and the regulation for the East Indian trade, were omitted.

The *Treaty* regulated sailing and commerce in the Channel. The marine treaty of 1668, which regulated trade and shipping, was reconfirmed.

The *Peace Treaty* also contained that the Dutch Republic paid for the English 800.000 pound sterling for the costs of the war.

Finally, the arrangement led to the *status quo ante bellum*. All places, which had been taken by the Dutch from the English during the war outside Europe, were restored. *Nota bene* New York, which had been retaken by the Dutch navy in 1673, remained in the English hands according to the treaty.

The Third Dutch War was a complete and shameful failure for the English. The conclusion of the *Peace of Westminster* was not the end the Anglo-Dutch rivalry, which had started in the mid-17th century. In 1688 William III rose to power in England. A personal union was established between the two countries. Finally the English monarchy managed to achieve what he set as a goal in 1652: to break the dominance of the Dutch trade. The United Netherlands, which was an emerging power at the beginning of the 17th century moved back into second-class maritime state. As a result of the connection between England and the United Netherlands, the English policy was took a bigger role in the events of the European continent.